

“Afrika dahil!”

9 Ocak 2018 Cemal Süreya Anma Etkinliği Konuşması

“Çok daha kalabalık toplulukların karşısında hiç heyecanlanmadan çeşitli konuşmalar gerçekleştirmiş olmama rağmen bugün, burada, son derece heyecanlıyım. Demin, sizin oturduğunuz koltuklardayken bu durumun nedenini düşündüm. Çünkü, Cemal Süreya -tıpkı Fazıl Hüsni Dağlarca ve Ece Ayhan gibi- çok büyük bir şairdir! İnanmasanız da fark etmeseniz de büyük ve küçük şairler vardır! Böyle bir ayırım vardır! Cemal Süreya büyük bir şair olduğu için, bugün, burada, çok heyecanlıyım!

Her şeyden önce, Cemal Süreya'nın Ece Ayhan ve Sezai Karakoç'la birlikte 1950'li yılların ortasında Türk Şiiri'ndeki aurayı değiştiren ve 'İkinci Yeni' ismini verdikleri yenilikçiliğin kurucusu olduğunu hatırlatmak, yani Cemal Süreya'nın ve arkadaşlarının Türk Dili üzerinde yeni bir duygu-durum, yeni bir şiirsellik oluşturduğunu söylemek, vurgulamak gerekiyor. Bu yeniliğin hem okurda hem de diğer -küçük, büyük- şairlerde karşılığı olmuştur ve söz konusu yenilik bir şiir akımına dönüşmüştür. Bu yeni şiirin özellikleri nelerdi... Neden bu kadar sevildi... Neden hâlâ çok büyük bir içtenlikle ve samimiyetle takip ediliyor! Bu büyüklüğü iyice düşünmek ve analiz etmek gerekiyor...

Cemal Süreya ve kendisinin “Güvercin Curnatası” olarak tanımladığı ikinci yeni akımı ne yaptı, neyi değiştirdi... 1950'li yıllarda dünya şiirinden çeviriler yaparak 2. Dünya Savaşı sonrası dünyada oluşan yeni hümanizmin duygu-durumunu, yeni şiirsel dili anlamaya ve Türkçe'ye aktarmaya başladılar. O dönemde Türkçe'de garip akımı kasırgası esiyordu. Garip akımı şiire sadeleşme ve imgede basitleşme getirmişti. Bu durum hikâyelemeci ve biraz da kuru bir şiir ve söylem ortaya çıkarmıştır. Cemal Süreya ve arkadaşları bu sade şiir dilini daha sofistike bir hâle çevirmek, şiir dilini ileriye taşımak için imgelemin güçlenmesini sağladılar. İmgelemin özgürlüğüne inandılar. Karmaşık bir yapıydı bu, ancak imgesel olarak dili geliştiren, Türk Dili'nin imgesel alan derinliğini arttıran ve genişleten bir söyleyiş, bir tını buldular. Zarif, tabii ki modern ve çok ama çok kuvvetli bir şiir oluşturdular. Öyle ki 80'lerin ve 90'ların şairleri bu akımın gölgesinde kalmışlardır! İkinci yeni öyle güçlüdür ki 80'lerin ve 90'ların şairlerini gölgede bırakmıştır! Bugün, 60 sene sonrasında bile bu hakikati görmeliyiz, kabul etmeliyiz artık!

İkinci yeni şiiri geleceğe uzanan, güçlü bir şiiirdir! Bir zamanlar, bir edebiyat soruşturması kapsamında bir çakma profesör çıkıp ikinci yeni akımının etkisini kaybettiğini mırıldanmış, bir zamanlar... Bu mutad zevat hiçbir bilimsel açıklamaya, dahası poetikaya değinmeden niyet belirtmeye veya kendince, kendi çetesine ümit vermeye kalkmıştır. Bu komediye gördüğümde emin oldum: 80'lerin, 90'ların bu şair profesörleri ve bağlı çeteleri acz içinde, ikinci yeninin büyük şiirinin gölgesinde kalmıştır! Çakma şairler acz içindedir bugün...

Sonuçta, hâlâ, burada, bu toplulukta, Türkçe'ye baktığımızda, zamanların sonunda, Cemal Süreya ve arkadaşlarının şiiri, yürürlükte olan baskın ve en güçlü şiir akımıdır... Geleceği belirlemektedir ve geleceğe uzanmaktadır. İkinci yeni şiiri yürürlükteki dili imgesel olarak geliştirmekte, tahayyül gücüne güç katmakta ve şiir dilini etkilemektedir; son derece de kuvvetlidir, etkindir ve insanlığı sürekli geliştirmektedir! Cemal Süreya'nın "Üvercinka" adlı şiirinde ifade ettiği gibi: "Afrika dahil!"

*Zafer Yalçınpınar, 9 Ocak 2018
Caddebostan Kültür Merkezi Kadıköy*

